

2009D56407

Leenovereenkomst tussen IJsland en Nederland

Nr.

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld ... november 2009

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de brief van de minister van Financiën d.d. 19 oktober 2009 aangaande de stand van zaken m.b.t. de leenovereenkomst tussen IJsland en Nederland (Kamerstuk 31 371, nr. 269), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De vragen en opmerkingen zijn op 12 november 2009 aan de minister van Financiën voorgelegd. Bij brief van ... zijn ze door hem beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Blok

De adjunct-griffier van de commissie,
Van den Berg

I VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister. Deze leden achten het in principe positief dat er een overeenkomst is gesloten. Deze leden vragen zich wel af of er niet meer kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn over deze lening. Genoemde leden hebben dan ook de volgende vragen:

Klopt het dat de omvang van de schuld van IJsland aan Nederland op dit moment EUR 1,3 mld bedraagt?

Een deel van deze schuld zal verrekend kunnen worden met de opbrengst van de boedel van Landski bank. Kan de minister een inschatting geven van de verwachte opbrengst van deze boedel? Kan deze opbrengst volledig gebruikt worden voor vermindering van de schuld aan IJsland?

Kan de minister een schema opstellen met de verwachte terugbetalingen van IJsland aan Nederland tot aan 2024? Kan de minister hierbij laten zien hoeveel rente er wordt betaald, alsmede hoeveel aflossing er plaatsvindt?

Het BBP van IJsland bedroeg eind 2008 EUR 11,8 mld. Stel dat het BBP groeit met 2% per jaar dan zou het totaal van de aflossingen en de rente per jaar niet meer dan EUR 4,7 mln bedragen. Hoe verhoudt zich dit tot de verwachte terugbetalingen?

Tegen deze achtergrond vragen de leden van de CDA-fractie een overzicht van de verwachte ontwikkeling van het BBP en de groei van het BBP van IJsland tot aan 2024. De minister kan hierbij bijvoorbeeld uitgaan van een verwachte groei van het BBP van gemiddeld 2 en 3%. Kan de minister op deze wijze tevens inzichtelijk maken bij welke veronderstellingen de jaarlijkse rentebetalingen en aflossingen van de schuld niet hoger zijn dan 2% van de groei van het BBP? In hoeverre acht u deze veronderstellingen haalbaar en realistisch?

Kan de minister een precies overzicht geven van de afspraken die IJsland met het Verenigd Koninkrijk heeft gemaakt?

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie zich af wat de verwachting van de minister is dat de overeenkomst daadwerkelijk getekend zal worden door het IJslandse parlement. Wat is nu het vervolg? Wordt er in dat geval een protocol opgesteld? Kan de minister al aangeven hoe dit eruit komt te zien?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de fractie van de PvdA hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief waarin de minister de nieuwe leenovereenkomst met IJsland schetst. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen.

Kan de minister een indicatie geven van de omvang van het bedrag dat uit de boedel van Landsbanki Old zal worden betaald? En hoe groot het restant dus is dat IJsland volgens de nieuwe overeenkomst zal betalen? Kan de minister aangeven hoe groot de schuld per IJslander aan Nederland is nadat uit de boedel van Landsbanki Old een deel is terugbetaald? Hoe groot is de schuld per IJslander als ook rekening wordt gehouden met de vorderingen van andere groepen uit Nederland, zoals de 100 000-plusspaarders?

Kan de minister scenario's geven van de BBP-ontwikkeling van IJsland tot 2024 en de daarbij behorende maximum terugbetalingen weergeven?

Is het waar dat de totale terugbetalingen niet hoger zijn dan 6% van de BBP-groei van IJsland vanaf 2008, zoals op de website van het IJslandse ministerie staat weergegeven? Komt dat op hetzelfde neer als de voorwaarde dat de jaarlijkse betaling in ieder geval niet het bedrag hoeft te overschrijden van 2% van de cumulatieve groei van het IJslandse BBP?

Welke «provisions», zoals beschreven op diezelfde website, zijn overeengekomen met betrekking tot de bepaling van het BBP en de invloed van wisselkoersveranderingen?

Op welke manier beïnvloeden de IJslandse schuld aan Nederland en de terugbetalingen de Nederlandse EMU-schuld en het EMU-saldo?

Kan de minister de welvaart in Nederland en IJsland met elkaar vergelijken, uitgaande van een BBP per capita en levensverwachting? Is de minister van mening dat het uiteindelijke akkoord over terugbetaling voldoende rekening houdt met de omvang van IJsland en haar welvaart?

Is bekend wanneer het IJslandse parlement over dit aanvullend akkoord zal stemmen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van 19 oktober jongstleden. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

In de brief vermeldt u dat u de nadere voorwaarden die het IJslandse parlement aan de overeenkomst van afgelopen juni gesteld heeft, niet zonder meer acceptabel vindt. Kunt u aangeven wat er precies niet acceptabel was? U stelt verder dat er daarom nader overleg met IJsland heeft plaatsgevonden. U vermeldt echter niet of dat overleg tot wijzigingen heeft geleid waardoor de overeenkomst nu wel acceptabel is voor Nederland; het belangrijkste punt van het overleg is namelijk de limiet op de jaarlijkse terugbetalingen. Dat is een positief punt voor IJsland, niet zonder meer voor Nederland. De leden van de SP-fractie vragen de minister daarom aan te geven of de overeenkomst van juni inhoudelijk is aangepast ten voordele van Nederland en zo ja, op welke wijze en of de overeenkomst nu wel acceptabel is voor Nederland.

Een deel van de terugbetalingen moet uit de boedel van Landsbanki Old komen. De leden van de SP-fractie willen graag weten hoe het met de afwikkeling van deze boedel staat? Is deze al begonnen? Zo nee, wanneer gaat de afwikkeling beginnen? Is er al zicht op hoe lang de afwikkeling gaat duren?

De IJslandse centrale bank verwacht een zogenaamde «recovery ratio» van 75% op de bezittingen van Landsbanki. Deelt de minister deze verwachting of schat hij het percentage hoger of lager in? Betekent dit dat 75% van de schulden van Landsbanki uit de boedel betaald kunnen worden? Wat betekent dit concreet voor de 100 000-plusspaarders? Is er nog een gereede kans dat zij (een deel van) hun geld terug zien?

Het uitgangspunt van de minister is terugbetaling van het gehele bedrag aan schulden en rente. Eerder is een bedrag van EUR 1,3 mld genoemd. Is dit bedrag inclusief rente? Zo nee, wat is het totale bedrag dat IJsland terug moet betalen inclusief rente? Hoe hoog is het rentepercentage?

De maximale aflossing is gelijk aan 2% cumulatieve groei van het BBP. De leden van de SP-fractie vragen zich af wat u hier precies mee bedoelt. Graag een nadere uitleg. Kunt u de maximale aflossing per jaar voor de jaren 2016–2024 met een getallenvoorbeeld illustreren uitgaande van BBP

van \$ 12 mld in 2016 en een gemiddelde groei van 2% in de jaren 2016–2024?

Zijn er al verwachtingen voor de economische groei voor de jaren 2016–2024? Zo ja, kunt u deze dan nader toelichten? Zo ja, kunt u het eerder gevraagde getallenvoorbeeld dan ook geven aan de hand van de verwachte groeicijfers?

Als in 2024 nog niet alles is afgelost, zal wederom in reeds afgesproken termijnen worden afbetaald. De leden van de SP-fractie vragen zich af om hoeveel termijnen het dan gaat? Wederom om 8 jaren met elk 4 termijnen? Of gelden voor een eventueel restant andere afspraken? Zo ja welke?

Wanneer verwacht de minister een definitieve beslissing van het IJslandse parlement? Wat gaat de minister doen indien het IJslandse parlement wederom niet zonder meer toestemming geeft, of alleen bij voor Nederland ongunstige voorwaarden? Welke andere middelen heeft de minister om het geleende geld uiteindelijk terug te krijgen?

De IJslandse premier heeft de Engelse premier Gordon Brown eind augustus uitgenodigd. De leden van de SP-fractie vragen zich af of de Nederlandse premier ook een dergelijke uitnodiging heeft gehad. Zo ja, welk gevolg is er aan deze uitnodiging gegeven?

In het debat naar aanleiding van de evaluatie Icesave van 24 en 25 juni jongstleden heeft de minister toegezegd terug te komen op de stand van zaken over de 100 000-plusspaarders. Kan de minister aangeven wat hij in de tussentijd concreet gedaan heeft voor deze groep spaarders?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de leenovereenkomst tussen IJsland en Nederland en hebben de volgende vragen.

Een deel van het terug te betalen bedrag zal afkomstig zijn uit de boedel van Landsbanki. Kan de minister een inschatting maken van de grootte van het gehele bedrag dat voort zal komen uit de boedel van Landsbanki? Welk percentage van dit bedrag zal dan naar verwachting ten goede komen aan Nederland? De restantschuld betaalt IJsland in 32 gelijke termijnen terug (4 termijnen per jaar), te rekenen van 2016. De leden van de VVD-fractie vragen de minister te beargumenteren waarom is gekozen voor een betalingsmodel dat 32 termijnen behelst en start in 2016?

Om voor IJsland voldoende flexibiliteit te behouden is in de aanvullende overeenkomst afgesproken dat de jaarlijkse betaling van IJsland in elk geval niet het bedrag hoeft te overschrijden dat gelijk is aan 2% van de cumulatieve groei van het BBP van IJsland. Welke gemiddelde duurzame groei verwacht het IMF voor IJsland? Hoe luidt in dat (basis) scenario het aflossingsschema. En hoe ziet het aflossingsschema eruit bij een rooskleurige groei van gemiddeld 1% respectievelijk in de worst case scenario's van – 1% ten opzichte van het basispad respectievelijk stagnatie en nulgroei?

Op het moment dat er duidelijkheid is over de besluitvorming in het IJslandse parlement zal de minister de Kamer hierover berichten. Wanneer wordt deze besluitvorming verwacht? Kan de minister een inschatting maken van het feit of deze nog voor de Kerst plaats zal vinden?

IJsland heeft een vergelijkbare overeenkomst ook gesloten met het Verenigd Koninkrijk. Zijn er verschillen tussen de Nederlandse overeenkomst en die van het Verenigd Koninkrijk? Zo ja, graag ontvangen de leden van de VVD-fractie een overzicht waarin de verschillen tussen de overeenkomsten helder wordt weergegeven.

Blijkens de brief van de minister van Financiën a.i. de dato 10-10-2008 (31 371 18), heeft DNB de IJslandse toezichthouder respectievelijk de IJslandse regering aansprakelijk gesteld voor de ontstane situatie en de schade die uit het onvoldoende/niet adequate toezicht is voortgevloeid. Waarom heeft de minister, gelet op deze aansprakelijkheidsstelling en claim, een leenovereenkomst gemaakt voor louter de eerste EUR 20 887 van het IJslandse depositogarantiestelsel? Waarom heeft de minister niet samen met DNB en alle niet door het depositogarantiestelsel gegarandeerde spaarders het gehele bedrag van IJsland geclaimd en is met aanmerkelijk minder genoegen genomen?

Het is voor de leden van de VVD-fractie op dit moment onduidelijk wat de gevolgen zijn van de lening op de boedelafwikkeling van Landsbanki Old. De lening is verstrekt aan IJsland voor het IJslandse depositogarantiefonds. De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat op dit moment de mogelijkheden om dit fonds een superpreferente status te geven wordt onderzocht. Klopt dit? Zo ja, kan de minister aangeven wat de gevolgen van een dergelijke superpreferentie zal zijn voor overige schuldeisers in de boedel?

Wordt de rente die wordt gerekend over het geleende bedrag ook ten laste gelegd van de boedel van Landsbanki Old?

De leden van de VVD-fractie vragen de minister helderheid te verschaffen over de invloed die de wisselkoersen hebben op de afwikkeling van de boedel van Landsbanki. De onderhavige leenovereenkomst is gesloten in Euro's. Klopt het dat de overige schuldeisers hun bedrag in Kronen terug zullen krijgen (als ze überhaupt iets terug zullen krijgen)? Een tijd geleden is de Kroon, naar aanleiding van een sterke waardedaling ten opzichte van de Euro, gekoppeld aan de Euro. Is dit houdbaar? Zal het verlies als gevolg van de waardedaling van de Kroon en de daaropvolgende koppeling aan de Euro bij eventuele terugbetaling voor rekening komen van de overige schuldeisers? Kan de minister een inschatting maken van het totale bedrag dat op dit moment voor de overige schuldeisers verloren is gegaan als gevolg van deze waardedaling van de Kroon?

In het AO van 24 en 25 juni jl. heeft de minister, na een Kamerbreed verzoek, aangegeven in overleg te willen treden met de 100 000-plusspaarders om te kijken wat hij kan betekenen voor deze groep gedupeerden. De leden van de VVD-fractie willen precies weten welke gesprekken de minister van Financiën heeft gevoerd met deze groep gedupeerden; welke hulp van de Nederlandse regering is gevraagd en wat is aangeboden; en wat heeft de minister van Financiën uiteindelijk voor de groep betekend en wat zal hij nog betekenen. Heeft de minister op enigerlei wijze op ministerieel niveau contact gehad met IJsland over deze groep gedupeerden? Zo nee, waarom niet, zo ja, wat is er besproken?

Kan de minister ingaan op de klacht dat het gelijkheidsbeginsel door IJsland is geschonden omdat IJslandse spaarders naar verluidt zouden zijn «gered» door Landsbanki New en de buitenlandse spaarders in het failliete Landsbanki Old als gedupeerden zijn achtergebleven. Wat betekent dit Europees rechtelijk en wat betekent dit in financiële zin voor beide groepen van spaarders.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het schrijven van de minister van 19 oktober. Wel resten er nog een groot aantal vragen.

Allereerst zijn de leden van de fractie van GroenLinks geïnteresseerd in de meest recente raming van het percentage van de voorgeschoten EUR 1,3 mild dat middels deze overeenkomst terug zal komen. Dit mede gelet op het feit dat in een eerder stadium het volledige bedrag al is opgenomen in de rijksbegroting, terwijl de overeenkomst tot terugbetaling zoals de minister ook nu meldt nog niet geratificeerd is door het IJslandse parlement. Hoe wordt de eventuele restschuld van IJsland in 2024 nu gewaardeerd? En wat is de waardering van de restschuld na 2030?

Daarbij vragen de leden van de GroenLinks-fractie zich af tot in hoeverre de minister de last van de schuld aan het Verenigd Koninkrijk en ons land draagbaar acht voor IJsland. Immers wanneer de terugbetaling aan Nederland daadwerkelijk op 2% van het BBP zou uitkomen en de terugbetaling aan het Verenigd Koninkrijk van gelijke orde zou zijn, kan de druk van de buitenlandse schulden gemakkelijk meer dan 10% van de overheidsbegroting van IJsland bedragen. Mede gelet op het feit dat de staatsschuld van het eiland door de crisis ruim over de 100% BBP is geschoten, is het zeer goed mogelijk dat de ontwikkeling van de IJslandse economie in het gedrang komt. Daar komt nog eens bij dat de IJslandse munteenheid sterk is gedevalueerd en er buiten deze schulden om nog vele schulden op het eiland bestaan genomineerd in vreemde valuta. Graag ontvangen wij een reactie van de minister; Wat zijn de verwachtingen van de minister van de ontwikkeling van de IJslandse economie gegeven de schuldenlast?

Daarnaast zijn genoemde leden erg benieuwd hoe er wordt omgegaan met de eventuele restschuld in 2024, zeker wanneer zou blijken dat er op dat moment nog een grote som open staat. Zijn er dan wellicht ook andere mogelijkheden waarop de schuld voldaan kan worden? De leden van de GroenLinks-fractie zouden bijvoorbeeld de suggestie aan de hand willen doen om te participeren in de vele mogelijkheden die het land heeft wat betreft de winning van duurzame energie. Is dat wellicht zelfs in een eerder stadium al mogelijk? Tot slot zijn de leden van de fractie van GroenLinks erg benieuwd welk deel van de schuld van IJsland nog teruggehaald kan worden uit de boedel van Landsbanki? Zou daarbij aangegeven worden hoe deze schattingen tot stand komen?

II REACTIE VAN DE MINISTER